विपाचयेत् । दत्त्वा गुडतुलामेकां लेहीभूतं समुद्धरेत् । माक्षिकं पिप्पलीतैलं मारुवकञ्च दापयेत् । कुडवं कुडवञ्चात्र त्वगेलामरिचन्तथा । अर्शःकासमुदावर्त्तं पाण्डुत्वं शोथमेव च । नाशयेद्वह्निसादञ्च गुडभल्लातकः स्मृतः" ।

गुड़भा स्त्री गुड़ इव भाति भा—क । यावनालशर्करायाम् । राजनि० । [(कनूकानटे । शब्दच० ।

गुड़मूल पु० गुड इव मधुरं मूलमस्य । क्षुद्रमारिषशाके

गुड़ल न० गुड़ं कारणतया लाति ला—क । १गौड्यां मदिरायां शब्दच० । २गुड़ोत्पन्ने त्रि० ।

गुड़वीज पु० गुड इव मधुरं वीजमस्य ।१मसूरे राजनि० ।

गुड़शर्करा स्त्री गुडजाता शर्करा । गुडजातशर्करायाम् त्रिका० ।

गुड़शिग्रु पु०गुड इव मधुरः शिग्रुः । रक्तशोभाञ्जने शब्दच०

गुड़ा स्त्री गु—ड किच्च । १स्नुहीवृक्षे २वटिकायां गुटिकायां मेदि० । ३उशीर्य्यां राजनि० ।

गुड़ाका स्त्री गुडि वेष्टने वा० आकन् उपधालोपश्च । १आलस्ये २निद्रायाञ्च ।

गुड़ाकेश पु० गुडा स्नुहीव केशा अस्य उज्ज्व० गुडाकाया निद्राया आलस्यस्य वा ईशः । २गुडावत्केशयुक्ते अर्जुने । "गुडाकेशः अर्ज्जुनः" उज्ज्वल० । २जितालस्ये "एवमुक्त्वा हृषीकेशं गुडाकेशः परन्तपः" गीता । "गुडाकेशो जितालस्यः" मधुसूदनः ३शिवे जटा० ।

गुड़ाचल पु० दानार्थं कल्पिते गुडनिर्मिते मेरुरूपे पर्वते "प्रथमो धान्यशैलः स्यात् द्वितीयो लवणाचलः । गुड़ाचलस्तृतीयस्तु" पद्मपु० दश मेरुक्तौ । गुड़पर्वतादयोऽप्यत्र । तद्विधिः हेमा० दा० ब्रह्मपु० ।

"पुलस्त्य उवाच । "अथात संप्रवक्ष्यामि गुड़पर्वतमुत्तमम् । यत्प्रदानान्नरः स्वर्गमाप्नोति सुरपूजितम् । उत्तमो दशभिर्भारैर्मध्यमः पञ्चभिर्मतः । त्रिभिर्भारैः कनिष्ठः स्यात्तदर्द्धेनाल्पवित्तवान्" । भारः, परिभाषाय व्याख्यातः । "तद्वदामन्त्रणं पूजाहैमवृक्षसुरार्चनम् । विष्कम्भपर्वतांस्तद्वत् सरांसि वनदेवताः । होमं जागरणं तद्वल्लोकपालाधिवासनम् । धान्यपर्वतवत् कुर्य्यादिमं मन्त्रमुदीरयेत् । यथा देवेषु विश्वात्मा प्रवरोऽयं जनार्दनः । नामवेदस्तु वेदानां महादेवस्तु योगिनाम् । प्रणवः सर्वमन्त्राणां नारीणां पार्वती यथा । तथा रसानां प्रवरः सदैवेक्षुरसो मतः । मम तस्मात् परां लक्ष्मीं ददस्व गुड़पर्वत ! । यस्मात् सौभाग्यदायिन्या भ्राता त्वं गुड़पर्वत ! । निवासश्चापि पार्वत्यास्तस्मान्मां पाहि सर्वदा । अनेन विधिना यस्तु दद्यात् गुडमयं गिरिम् । पूज्यमानः स गन्धर्वैर्गौरीलोके महीयते । पुनः कल्पशतान्ते तु सप्तद्वीपाधिपो भवेत् । आयुरारोग्यसम्पन्नः शत्रुभिश्चापराजितः" इति पद्मपुराणोक्तो गुड़पर्वत दानविधिः । "श्रीभगवानुवाच । अतः परं प्रवक्ष्यामि गुड़पर्वतमुत्तमम् । सर्वपापहरं पुण्यं सौभाग्यजननं परम् । पुष्टिदं शान्तिदञ्चैव सुखदं दिव्यभोगदम् । भारैस्तं दशभिः कुर्य्याद्यथाशक्त्यापि वा भवेत् । पूर्ववत् मण्डपं कृत्वा सर्वोपकरणानि च" । पूर्ववदिति, ब्रह्माण्डपुराणोक्तधान्यपर्वतवदित्यर्थः । लोकपालसमोपेतं तथा काञ्चनशृङ्गिणम् । मुक्ताफलविचित्राङ्गं वस्त्रालङ्कृतविग्रहम् । प्रवालकलतोपेतं इक्षुखण्डोपवेणुकम् । नितम्बं राजतन्तस्य मेखलाकारसंस्कृतम् । कुर्य्यात्ताम्रमयं स्कन्धं नानाधातुविभूषितम् । कृत्वा तमीदृशं शैलं सर्वधान्यसमावृतम् । सर्वौषधिसमोपेतं सशृङ्गं समहाद्रुमम् । कल्पयित्वा विधानेन सवितानं विचक्षणैः । कुण्डमेकं ततः कृत्वा चतुःकोणं स्वलङ्कृतम् । नियोज्यास्तत्र विद्वांसो ब्राह्मणाः संशितव्रताः । पञ्चमो गुरुरत्रोक्तस्तान् सर्वान् पूजयेत्ततः । पूजितास्ते यथान्यायं होमं कुर्य्युरतन्द्रिताः । लोकपालान् ग्रहांश्चैव ब्रह्मादींश्च विधानतः । स्वलिङ्गोक्तैश्च मन्त्रैश्च होमयेयुर्द्विजोत्तमाः । महाव्याहृतिभिश्चैव अयुतं तत्र होमयेत् । आचार्य्यः सह विप्रैस्तैर्मौनेन सुसमाहितः । ब्रह्मघोषरतस्तस्मिन् कारयित्वा महोत्सवम् । एवं विधिं तदा कृत्वा पूर्वेद्युः श्रद्धयान्वितः । दद्यात्तं माघमासस्य तृतीयायां विशेषतः । चैत्रस्य वा विधानेन तृतीयायां प्रदापयेत् । अन्येष्वपि च कालेषु ग्रहणादिषु कारयेत् । त्वं रसानां वरो नित्यं देवानाञ्च सदा प्रियः । सुखं प्रयच्छ मे नित्यं नमस्ते पर्वतोत्तम ! । यावद्भूः सागरा नद्यो याश्चन्द्रार्कतारकाः । तावन्मे त्वं सुखं यच्छ सौभाग्यमतुलं तथा । एवं संपूजयित्वा तं ब्राह्मणानां निवेदयेत् । आचार्य्यं पूजयेत्पाश्चाद्दीनान्धकृपणानपि । विसृज्य ब्राह्मणांस्तांस्तु कृत्वा चैव प्रदक्षिणम् । तस्मिन् दिने च भोक्तव्यं मधुरं क्षारवर्ज्जितम् । अनग्नालेपनञ्चैव कृतकृत्यो भवेन्नरः । तस्मादेवमिदं दानं फलमुत्तममिच्छता । गतिञ्च शाश्वतीं लोके सौभाग्यं रूपमेव च । अनेन विधिना चैव दातु